ZELANDIA
COMITATVS.

An Zelandi Mattiaci sint.

SVNT qui Zelandos contendant fuisse Mattiacos, Cornelio Tacito celebratos his verbis, libro de moribus Germanorum: *Est in eodem obsequio Mattiacorum gens, Batavis similes, nisi quod ipso terræ suæ solo ac cœlo acrius animantur.* Verum si quis attentius rimari volet Taciti verba antecedentia & subsequentia, inveniet sane, Mattiacos in Germania olim consedisse, & quidem, ut addit ille, trans Rhenum. Quin & illud colligetur, Mattiacos denominatos fuisse à Mattiaco, imo Mattio, urbe Germaniæ & provinciæ Hassiæ, urbe Ptolemæo nota, & calidis fontibus celebri. unde Plinius libro 31, cap. 2, *Sunt & Mattiaci in Germania fontes calidi trans Rhenum, quorum haustus triduo fervet, circa marginem vero pumicem faciunt aquæ.* Et Martialis:

Si mutare paras longævos cana capillos,
Accipe Mattiacas (quo tibi calva?) pilas.

At ubi quæso in universa Zelandia mari undique cincta reperias fontes istiusmodi calidos? Sunt qui dicant eas insulas esse, quas prisci *Arboricas* dixerunt. Vide quæ prolixe super hac re disputat Philippus Cluverius in suo de tribus Rheni alveis opere: in quo contendit Zelandos Taxandros esse, & Zelandiam Taxandriam. Quidam insulas hasce suspicantur easdem esse, quas Cæsar efficere tradit Rhenum, multis capitibus in Oceanum influentem. Cornelius Battus visa sibi commemorat monumenta quædam antiqua, in quibus proscriptum esset, Zelandiam, anno circiter primo à nato humani generis Redemptore, & aliquamdiu post, aliud nihil fuisse, quam perpusillas aliquot insulas, fossis quidem distinctas, sed cultoribus vacuas. Ioannes Reygersbergius, rerum Zelandicarum chronographus, & cum eo alii quidam recentiores, ostendit plerasque has insulas, aut saltem proximas quasque, cohæsisse olim videri cum Flandria, & ab ea, inusitata quadam maris tempestate, Scaldi novam viam aperiente, anno 938 fuisse avulsas. Zelandiæ nomen à Danis fluxisse creditur, qui nomen illud illi indidisse videntur de nomine Selandiæ, primariæ Regni Danici insulæ. Alias vocabuli etymologia manifesta est, quæ ex vocibus *Zee* & *land*, quasi *terram marinam* dixeris, componitur. Multis insulis hodie distinguitur, inter Mosæ & Scaldis æstuaria atque ostia sparsis, quæ ad Septentrionem habent Hollandiam, ad Ortum Brabantiam, versus Meridiem Flandriam, cæteris Oceanum Britannicum spectantibus.

Arborici.

Taxandri.

Vnde nomen Zelandiæ.

Insulæ Zelandicæ hodie numerantur octo. Quatuor ultra Scaldis ostia Bataviam & Orientem versus; quæ propterea dicuntur Orientales; *Scaldia, Duvelandia, Tola*, & *Oresandia*. Quatuor cis Scaldim, & versus Occidentem: *Walachria, Zuytbevelandia, Nortbevelandia*, & *Wolferdyck*. Harum octo, tres præcipuæ cum Oceani æstu continenter luctantur, atque immensis sumtibus adversus barbarum atque indomitum elementum se tuentur. *Divisio & numerus insularum.*

Aer Zelandiæ asperior, & quam vicinarum gentium minus salubris; præsertim æstate, ob paludum & stagnorum graves halitus, & quod arboribus fere nuda sit. Zuytbevelandia tamen clementi admodum cœlo fruitur; & in Walachria aer benignior multo atque clementior nostra memoria est factus, sive id frequentibus pomariis & arboribus, quæ hic in dies seruntur, sive remotiori alicui causæ asscribendum sit; adeo ut luscinia hodie, contra quam solebat, in Walachria canat. Soli incredibilis est ubertas, pingues ac glutinosæ glebæ, agri feracissimi cum aliarum frugum, tum tritici imprimis, quo nusquam gentium ponderosius & candidius nascitur. Profert item large caules sylvestres, quorum semen magnum usum habet; & rubiam, *Garansam* Gallis, nostratibus *Meedekrappe* dictam, pannis præparandis, ne color defloresçat, eumque intimius imbibat, pernecessariam: nec desunt uberrima saginando pecori pascua, non solum intra aggeres, sed etiam extra, in ipsa ora quę fluctibus marinis non raro irrigatur. *Cœli soliqne qualitates.*

Zelandi ingenio sunt acri, industria singulari, & callidi vulgo judicantur: fœminarum genus nitori imprimis studet; & utrique moribus ad Brabantinos & Gallos magis quam ad Hollandos aut Germanos accedunt. Viris præcipuum navigandi studium, in quo ut plurimum excellunt; quippe in bellorum & tempestatum periculis fortes & imperterriti, & nauticæ artis supra modum gnari: nec minus industrios hic agricolas invenias: denique cauti admodum sunt mercatores. *Mores incolarum.*

Præcipua Zelandiæ insula & extima versus Austrum & Occasum est *Walachria*, ab Ortu (intermedia tamen Zuytbevelandia) Brabantiæ obversa, à Meridie Flandriæ: incolarum frequentia, urbium & pagorum splendore, commerciisque cæteras omnes longe superans. Ambitu suo octo fere milliaria complectitur: for- *Walachria.*